

betreft: 'Luistersessies: Goed onderwijs, wat is daar volgens jou voor nodig?' van de PO-Raad

14 oktober 2021

Geachte,

Wij zijn de kerngroep van de Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs (WSK), die op dit ogenblik 5.028 leden telt.

We juichen uw initiatief tot het houden van luistersessies over goed onderwijs en wat daarvoor nodig is, zeer toe en maken er graag gebruik van.

In het kader van goed kleuter- en overig basisonderwijs brengen we vijf punten naar voren.

1. Goed onderwijs en wetenschap

De Inspectie van het Onderwijs heeft de afgelopen jaren verschillende keren vastgesteld dat de kwaliteit van het onderwijs al meer dan een decennium aan het dalen is. Daarmee stelde de inspectie telkens opnieuw vast wat onder leerkrachten reeds lang bekend is. Velen van hen hebben die dalende kwaliteit geregeld naar voren gebracht, maar er is niet of weinig naar hen geluisterd.

Volgens ons hangt de dalende kwaliteit van het onderwijs direct samen met het feit dat er in de wetenschap twee haaks op elkaar staande visies op ontwikkeling en onderwijs zijn, die niet allebei feitelijk houdbaar kunnen zijn en dat de overheid bij haar officiële onderwijsbeleid helaas al langer dan dat decennium uitgaat van die niet-houdbare visie.

Twee tegengestelde visies

De ene visie, die de onze is, luidt:

- het kind maakt op alle kennis- en vaardigheidsdomeinen een ontwikkeling door langs opeenvolgende, kwalitatief verschillende ontwikkelingsfasen (in de onderbouw 'oude peuter → kleuter → jong schoolkind'),
- deze ontwikkeling kan worden vastgesteld en gemeten met proeven; ook in het onderwijs dient deze ontwikkeling met proeven te worden vastgesteld en gemeten,
- onderwijs kan slechts optimaal goed zijn als leerstof wordt aangeboden aan elk kind óp zijn ontwikkelingsniveau en niet erbóven ('het kind is eraan toe' of 'het kind is er rijp voor' - in de zin van de interactionistische visie op ontwikkeling en niet in de zin van de niet-interactionistische rijpingstheorie die achterhaald is) en
- omdat het kind zich van binnenuit in een voortdurende wisselwerking met zijn buitenwereld ontwikkelt, begeleidt de leerkracht zijn verwerving van kennis en vaardigheden.

Dit is de *interactionistische, genetisch-structuralistische visie op ontwikkeling* en de *ontwikkelingsvolgende visie op onderwijs* – IGSOV of kortweg IO.

De andere visie, die de onze niet is, luidt:

- het kind maakt op geen enkel kennis- of vaardigheidsdomein een ontwikkeling door langs opeenvolgende, kwalitatief verschillende ontwikkelingsfasen – de fasen worden ontkend of genegeerd,
- het kind kan steeds meer en steeds beter allerlei taken uitvoeren en deze kwantitatieve ontwikkeling moet gemeten worden met meerkeuzetoetsen, vragenlijsten, puntschalen en andere psychometrische instrumenten; inferentieel-statistische berekeningen spelen hier een hoofdrol in,
- onderwijs is goed zonder naar het ontwikkelingsniveau op kennis- en vaardigheidsdomeinen van het kind te kijken en

- de leerkracht brengt van buitenaf kennis en vaardigheden over aan het kind door middel van instructie, voordoen en voorzeggen en dient zijn instructie, voordoen en voorzeggen net zo lang te herhalen totdat de kennis of vaardigheid wordt beheerst.

Dit is de *externalistische, kwantitatieve visie op ontwikkeling* en de *instructief-psychometrische visie op onderwijs* (ook wel 'op evidentie gebaseerd onderwijs' genaamd) – EKIPM of kortweg EI.

Organiseren van gedachtewisseling

Volgens ons is de IO-visie feitelijk wel houdbaar en de EI-visie feitelijk niet houdbaar. Omdat de EI-visie uitgangspunt en leidraad is in het officiële onderwijsbeleid, is hiermee het dalende onderwijsniveau voor een belangrijk deel verklaard.

Hierover zouden de wetenschappelijke gemeenschap van ontwikkelingspsychologen en onderwijskundigen een beslissende uitspraak kunnen en moeten doen, maar ons is gebleken dat de communicatiekanalen hierover verstopt zijn en er geen zelfreinigende mechanismen zijn om deze verstopping op te heffen. Daarom dringen we er vriendelijk doch – vanwege het dalende onderwijsniveau – dringend bij u op aan dat u een openbare, aanvankelijk schriftelijke en eventueel aan het slot mondelinge gedachtewisseling onder ontwikkelingspsychologen en onderwijskundigen over IO versus EI organiseert.

Wij denken daarbij aan prof.dr. S. Goorhuis-Brouwer, dr. E. Vervaeke en anderen met een IO-visie aan de ene kant en prof.dr. P. Kirschner, prof.dr. A. van der Leij en anderen met een EI-visie aan de andere kant. We zijn ervan overtuigd dat de IO-visie hierbij als winnaar uit de bus zal komen en dat de kwaliteit van het onderwijs weer zal stijgen omdat allen – van pabo tot leerkrachten – dan pas vanuit één houdbare visie het onderwijs gestalte kunnen geven.

2. Informatie en opdrachten aan directies en leerkrachten

Voor zover ons bekend, worden er vanuit de schoolbesturen vrijwel uitsluitend informatie en opdrachten vanuit de EI-visie met directies en leerkrachten gedeeld en geen vanuit de IO-visie. We verzoeken u:

- te bevorderen dat er met hen vanuit beide visies informatie en opdrachten worden gedeeld, zolang de wetenschappelijke gedachtewisseling over beide (slot punt 1) niet heeft plaatsgevonden en zolang de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het onderwijs (punt 5);
- te bevorderen dat er met hen uitsluitend informatie en opdrachten worden gedeeld vanuit die visie die na voornoemde gedachtewisseling door de feiten in het gelijk is gesteld – zolang de schoolbesturen verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het onderwijs (punt 5);
- te bevorderen dat er uitsluitend informatie vanuit de door de feiten in het gelijk gestelde visie met hen worden gedeeld zodra de directies en leerkrachten weer verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het onderwijs (punt 5).

3. Twee afstudeerrichtingen aan de pabo's: 'Jong Kind' en 'Ouder Kind'

Leerkrachten in de groepen 1 en 2 hebben leerlingen onder hun hoede die in psychologisch opzicht doorgaans oudere peuter en kleuter zijn en leerkrachten in de groepen 2 en 3 hebben leerlingen onder hun hoede die in psychologisch opzicht doorgaans kleuter en jong schoolkind zijn.

Ten aanzien van de benadering van de op school te leren kennis en vaardigheden is er vooral tussen een kleuter en een jong schoolkind een wezenlijk verschil: terwijl de kleuter met één been in de werkelijkheid en met het andere been nog in een magische sprookjesachtige wereld staat, staat het jonge schoolkind met beide benen in de werkelijkheid.

Dit wezenlijke verschil vraagt om wezenlijk een verschillende didactiek en aanpak. Daarom is het niet alleen wenselijk maar ook noodzakelijk dat er aan de pabo's twee wettelijk verankerde afstudeerrichtingen komen, namelijk een afstudeerrichting 'Jong Kind' rond 'oudere peuter → kleuter → jong schoolkind' en een afstudeerrichting 'Ouder Kind' rond 'jong schoolkind → ... → formeel-opererende jongere'. Dat is mogelijk na een gezamenlijk eerste traject rond de algehele ontwikkeling van geboorte tot de fase van de formele intelligentie, dat wat ons betreft één kalenderjaar duurt.

a. Iedere 'Jong Kind'-specialist en iedere 'Ouder Kind'-specialist is bevoegd voor groep 3.

b. Een 'Jong Kind'-specialist dient op ruimhartige wijze in staat gesteld te worden om tijdens het werken als 'Jong Kind'-leerkracht alsnog de bevoegdheid 'Ouder Kind' te behalen, en omgekeerd.

4. Leerkrachtenraad

Wij hebben helaas de stellige indruk dat de bezwaren van onderbouwleerkrachten tegen de onhoudbare eisen die er vanuit de EI-visie aan hen gesteld worden en tegen het gebrek aan kennis bij stagiaires en pas-afgestudeerden over de ontwikkelingslijn 'oudere peuter → kleuter → jong schoolkind', niet of onvoldoende via de PO-Raad en andere kanalen bij de regering en de Tweede Kamer terecht komen. We menen dat onderbouwleerkrachten zeer goed in staat zijn zelf hun bezwaren en wensen niet alleen bij de regering en de Tweede Kamer maar ook bij u, bij de pabo's, bij het Cito, bij de Onderwijsraad en bij andere organisaties in en om het onderwijsveld naar voren te brengen.

Wij menen daarom dat goed onderwijs gebaat is bij een leerkrachtenraad die op basis van vrije, geheime en periodiek terugkerende verkiezingen onder alle basisschoolleerkrachten tot stand komt. Deze raad dient bij alle wetten en maatregelen die het basisonderwijs aangaan, geraadpleegd te worden. Gewaarborgd is dat 25% van de leden uit leerkrachten van de groepen 1 en 2 bestaat en dat 50% plus 1 van die 25% een veto kan uitspreken over een advies betreffende een wet of maatregel wanneer die over de groepen 1 en 2 gaat of voor zover die ook op de groepen 1 en 2 betrekking heeft.

We verzoeken u vriendelijk doch dringend bij de regering en de Tweede Kamer te bevorderen dat zo'n leerkrachtenraad er spoedig komt of ons en het hele onderwijsveld uit te leggen waarom zo'n raad er niet zou moeten komen.

5. Directies en leerkrachten: verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs

Op dit ogenblik zijn de schoolbesturen, de leden van de PO-Raad, verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Daarbij spelen vaak andere dan vakinhoudelijke overwegingen en argumenten een rol. Wij menen dat dit onwenselijk is, toch zeker als de pabo's hun studenten optimaal opleiden in het begeleiden van leerlingen in hun ontwikkelingslijn 'oudere peuter → kleuter → jong schoolkind'.

Directies en leerkrachten dienen weer meester over hun vak te worden en geen uitvoerders van opdrachten die ingaan tegen hun kennis van goed onderwijs. Tot op de dag van vandaag worden leerkrachten gedwongen om, tegen hun beter weten in en/of tegen hun persoonlijke overtuiging in kinderen te onderwijzen met oneigenlijke methodes. Van onze leden ontvangen wij verontrustende signalen over weigering daartoe, als reden tot ontslag.

We zijn bereid om deze punten mondeling en schriftelijk bij u toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

de kerngroep van de WSK